

## שאלות הנוגע להשתמשות בחשמל בשבת וביו"ט - שיעור 782

**I. להשתמש במעלית (ELEVATOR) בשבת וביו"ט** עיין בשש"כ (כ"ג - מ"ט) דאסור ורק אם היא מעלית אבטומאטי מותר שהיא עולה ויורדת לעתים מזומנות או עולה ויורדת ללא הפסק וגם הדלת נסגרת ונפתחת מאליה מבלי שיהא צריך לעשות בה כל פעולה שהיא וגם מבלי שתיעשה שום מלאכה על ידי הכניסה למעלית והיציאה ממנה אבל גם במעלית זו יש מחמירים להשתמש בה רק בעליה ולא בירידה ואפילו אם נכרי מפעילה לצורך עצמו אסור

**II. דעת הגרשו"א** דאין איסור במעלית שבת אם נעשה נכונה מכמה טעמים (עיין שם הערה ק"מ)

(א) **דבהיורדים** לא נעשה שום חידוש או שינוי בקצב הירידה של המעלית להקדים או לאחר שהרי גם בלעדיהם נעשה הכל בדיוק כמו עכשיו והרי זה חשיב כלא אהנו מעשה של האדם וכאילו לא נעשה על ידו שום דבר וראיה לדבר לענין הופך בגחלים (רע"א בשם הריטב"א)

(ב) **שמותר לגרור עציץ נקוב** ממקום למקום ולא חששו כלל לזה דמעיקרא היה יונק מאליו ואילו היניקה החדשה היא רק מחמת האדם (מנחת פתים שם)

(ג) **ועוד ראיה הביאו מהרמב"ן והריטב"א** דכתב על גבי כתב צריך להיות חייב בשבת מפני שהכתב הקודם חשיב כנמחק ונקרא רק מחמת הכתב החדש וטעמא דפטור הוא רק משום דגבי שבת מלאכת מחשבת בעינן ולא אהנו מעשיו שכבר נכתב והוא הדין בנידן דידן

(ד) **ועוד ראיה מענין** הוספת מים לאילן שעומד בכלי שיש בו מים דאינו חשיב כמשקה בשבת כיון דבלאו הכי שותה האילן כל צרכו

(ה) **ועוד במוסיף שמן בנר** כתב הרא"ש (צ"ה ס"ג) דחייב הוא רק מפני שמאריך ההבערה ואבאר

(ו) **ועוד כיון שאם רק הכניס משא** במעלית הרי זה חשיב גרמא הואיל והירידה מתחלת רק אחר כך הוא הדין נמי כשהוא עצמו נכנס וממילא נראה דבכהאי גוונא בנידן דידן שבלאו הכי היה נעשה ולא גרם שום חידוש מסתבר דשפיר שרי גם שלא במקום הפסד וכתב עוד דחשיב כאילו החשמל יכול והאדם אינו יכול כיון שהחשמל עומד מוכן כל הזמן להוריד ולהעלות בין אם יש בה אנשים ובין אם אין שום איש ולכן אין למחות במי שנוהג להקל גם בירידה דהוי טפי קיל מגרמא ע"ש

**III. דעת האג"מ** בענינינו עיין באג"מ (ד - ס"ד - ה) להשתמש בחשמל אף שלא להבעיר כמו לעלות ולירד אל העליות הגבוהות אסור ולכשנכנס אחד אחר אדם רשע לצורך עצמו מ"מ אסור שנהנה ממלאכתו אבל לכשנכנס עכו"ם לצורך עצמו מותר מדינא אבל אסור משום מראית העין ועוד שיש גם חשש איסור מדינא משום שכל הנכנס מוסיף עבודה במעלית ויש בו גם משום חילול השם אם הוא תלמיד חכם (אג"מ ז - ס"ה ד"ה ודנר ליכנס) ועוד שאף דלא ניחא ליה כלל בהניצוצות מ"מ כיון שאי אפשר להשיג כח החשמלי שיוליכו המעלית בלא ניצוצות אין זה בגדר אינו מתכוין ופ"ר דלא ניחא לה אלא חלק מעצם העלייה למעלית ולכן יש לאסור (אג"מ ה - י"ח - כ"ז) ומסתברא לומר דהוא דהדין במעלית שבת הדין כן

**IV. דעת הרב אלישיב** יש כותבין דבזמנינו יש מעלית חדשה שהוא נקרא digital elevator והכל נשתנה לפי צורת האדם ולכן אסור ולא דמי למעלית הקודמים שנקרא hydraulic elevator שהתיר רב שלמה זלמן ויש חולקין דמכל מקום נקרא גרמא ואפשר דהכל תלוי במחלוקת התוספות והרא"ש (צ"ה כ"ג) במה נקרא גרמא ואבאר

**V. ישנן מעליות גדולות** אשר אם יורדים בהן הרבה אנשים בבת אחת כי אז הירידה עצמה בהן וכן גם הדלקת הנורות שבכל עצירה נעשית על ידי כוח היורדים בעצמם ולא על ידי החשמל ויש מגדולי הפוסקים שמתירים כנ"ל ועיין בעדות לישראל (כ) שכתב להחמיר

**VI. מעלית חשמלית** שהכניס נכרי ופועלו בשביל עצמו יש אופנים שאפשר להקל ומ"מ בעל נפש לא ישתמש בו (שש"כ ל - נ"ד) ויש חולקין ואבאר

**VII. מדרגות נעות (escalators)** אשר מתחילות לנוע ברגע שרגל אדם דורכת עליהם או בסמוך להן אסור לעלות ולרדת בהן אולם מדרגות נעות הפועלות באופן אבטומאטי דהיינו שהן נעות לעתים מזומנות או ללא הפסק מותר לעלות ולרדת בהן כמעלית שבת אליבא דרב שלמה זלמן (שש"כ כ"ג - נ"ג) ויש חולקין כמו שאין מתירין המעלית שבת משום חילול השם וכבוד שבת

**VIII. דלת הנפתחת אבטומאטית** באמצעות חשמל (תא פוטו אלקטרי) או דלת הנפתחת כתוצאה מדריכה על מישטח הסמוך לה אסור לעבוד דרכה בשבת וכיו"ט כיון שהנכנס והיוצא מפעיל זרם חשמל בזמן שמתקרב אליה אבל אם ע"י עברו במקום מסויים הוא גורם להפסקת ההקרנה ועכשיו מסולקת המניעה לפעולת המכשיר החשמלי צ"ע אי הוי כמו כוח שני (גרמא) ודומה לבידקא דמיא (סנהדרין ע"ז): דגם לענין שבת מצינו כוח שני (שש"כ הטרה קמ"ו) אמנם עיין באג"מ (י"ד ח - קט"ג צסופו) דמשמע משם דבעניני חשמל כמו בנידן דידן דאף בלא מתכוין אם הוא פסיק רישא אסור

**IX. מכונה שפועל ע"י סולֵּלָה (battery)** דינו שנעשה ע"י חשמל ולא שנא שע"י תשמישו נדלקת אור חשמל אך אפילו אם אינו נדלקת שום אור אסור (יסודי ישורון דף 117) ועיין באג"מ (ג - נ"ה - ז)

**X. בנינים שיש בהם מה שנקרא surveillance camera** נראה לי דבשעת הדחק גדול יש להקל דודאי הוא לא צריך רשימתו על המצלמה והוי פסיק רישא דלא ניחא ליה דהוי לתוספות ושאר פוסקים איסור דרבנן מ"מ לצורך חולה או שאין לו עצה אחרת יש להקל

נכפס לעלו' נשאת אבי אורי' ר' אליעזר ליפא ב"ר יעקב ארזבי ע"ה לאמי אורתי' באשה רחל ב"ר גרשון חנוך העניך הכפן ע"ה  
ולעלו' נשאת אחי' פקר ר' איסר זאב ב"ר אליעזר ליפא ע"ה  
Previous shiurim are available at: [www.SeeTorah.com](http://www.SeeTorah.com)